

178,5

Gevicszer Endre

Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar

Szobrászművész szak IV. évfolyam

Mester: Dr. habil. Varga Ferenc egyetemi docens

Pécs, 2012. november 28.

Ez a leírás egy olyan műről szól, melynek a legfontosabb része maga az elkészítési folyamat volt. Végigkövetve ezt a folyamatot, egyfajta gondolati letisztulást szeretnék bemutatni, mely együtt járt a szobor formai leegyszerűsödésével. Azokat az érzelmi, gondolati szemléletbeli változásokat, amelyeken átestem a faragás és csiszolás hosszú munkálatai során.

A szóban forgó szobrot még tavasszal kezdtem el, és november elején készültem el vele, tehát bő nyolc hónapot töltöttem az elkészítésével. A munka megkezdésekor még egészen más látásmódi rendszerben gondolkodtam ezzel a szoborral kapcsolatban, terveimben más koncepció szerepelt. Első gondolataim szerint két, álló helyzetben lévő, enyhén ívelt kőlap nézett volna szembe egymással, melyek középen megvágva egy harmadik tartó elemmel összezsápolva alkottak volna egységet. Mikor első rajzaimat papírra vettem a szoborról, sokkal fontosabbnak éreztem egy csapolási rendszer megtervezését. A két köelemet egy más anyagból készült tag kötötte volna össze egymással. Ez a harmadik támasztó elem fából, üvegből vagy fémből készült volna.

Mikor a követ hosszas válogatás után kiválasztottam és megkezdtem a munkát, rengeteg probléma merült fel bennem a szoborral kapcsolatban. Az arányok rendszere és a magasság is nehéz kérdésnek bizonyult, mégis a legnehezebb a harmadik tag kérdése volt. Mikor elkezdtem megmunkálni, úgy gondoltam, mindegyik anyag, mely lehetőségként szóba került, túl idegen a kőtől és csak zavaró elem lenne. Ekkor történt az első módosításom a tervemben, hogy egy harmadik kőlapot teszek a két ívelt lap közé, mivel ez sokkal szervezettebben csatlakozott volna. Egy eltérő anyag megtörte volna a mű formai egységét. Ahogy egyre előrébb haladtam a munkával, úgy éreztem, ez a gondolat sem kielégítő, így elkezdtem egy másik csapolási rendszeren gondolkodni. Mikor nem találtam használható megoldást a két elem összekötésére, félretettem a probléma megoldását addig, míg a kivitelezési fázis abba a pontba nem ér. Csak az épp aktuális munkára koncentráltam, a két fő „lap” elkészítésére.

Folytatva a munkát úgy éreztem, egyre jobban elmerülök benne, és ami kezeim között formálódik, az számomra nem csak egy egyszerű formai, csapolási tanulmány, hanem egy a későbbiekben is a munkámat meghatározó és szemléletemet átalakító alkotás. Mikor elkezdtem a homorú oldal készítését, akkor nyilvánvalóvá vált számomra, hogy mindenképpen egy fekvő szobrot szeretnék készíteni. Így teljesen el is vetttem az álló mű tervét, és egy fekvő konstrukció mellett döntöttem.

Mikor tovább haladva a lapok mindkét homorú fele elkészült, úgy éreztem, két emberi alakot látok magam előtt. Egy női és egy férfi alak megformálódását láttam ebben a két egyszerű tárgyban. Pont az egyszerűségük miatt, a letisztultságuk miatt a legfontosabb és legtöbbet ábrázolt alakot, az embert láttam magam előtt.

Ekkor kezdtem el gondolkodni azon, milyen jelrendszerrel lehetne ezt tudatosítani a mű

szemlélőjében. Többfajta lehetőség is felmerült bennem, milyen szimbólumvilággal lehetne megerősíteni ezt az észlelésemet. Azon gondolkoztam, mennyire legyen hangsúlyos a munkán, és úgy gondoltam, az lenne a legjobb megoldás, hogy ha minél visszafogottabb, és kevésbé hangsúlyos módon jelenne meg a művön. Gondolkodtam, hogy méretbeli különbséget teszek a két „alak” között de úgy gondolom az embert tekintve nem lehet igazán jól megkülönböztetni pusztán méretbeli különbséggel a két nemet, hiszen eredendően egyformák vagyunk.

Eközben míg különböző gondolatok merültek fel bennem a művel kapcsolatban, egy nagyon monoton, állandó munkavégzés zajlott. Érzésem szerint pont ez a monotonitás, a munkába való temetkezés az, mely a legjobban elmélyíti a gondolataiban az alkotót. Rá van „kényszerítve” az ember, hogy míg fizikai valójában a művel, a faragással foglalkozik, addig szellemi lényével is folyamatosan a művön gondolkozzon.

Ez az elmélkedés juttatott arra a gondolatára, hogy még egy csekély, minimális jelzés sem szükséges arra, hogy egy férfi és egy női alakot látunk. Direkt módon semmilyen jelzéssel sem szerettem volna egyértelművé tenni a női és a férfi kapcsolatot a műben, más jelrendszerrel viszont nem biztos, hogy egyértelmű lett volna az utalás, ezért elvetettem azt a gondolatot is, hogy bármilyen jellel, szimbólummal utaljak a két nemre. Ennek a szobornak az esetében megelégedek azzal is, ha nekem egyértelmű a munka.

Az installálásában találtam meg azt a leghalványabb „utalást”, melyet elfogadhatónak éreztem a nemi jellegek bemutatására. Az egymáson lévő, enyhén elcsúsztatott elhelyezés a nő és férfi között lévő ösztönös kapcsolatot is jelentheti, a két nem összetartozását. Ez az installálási mód a szobor egységét is jól példázza, hiszen a két tag egy szobor része és nem két különálló alkotás. Az egységességre és a szétdaraboltság elkerülésére törekedtem a mű komponálásánál. Ekkor már annyira letisztult bennem a mű gondolata, hogy nem szerettem volna szétdarabolni. Megelégedtem azzal, hogy pusztán két egyszerű tárgyat látunk.

A két lap ugyanolyan hosszúságú és szélességű. A lehető legjobban törekedtem az egyformaságra. Természetesen a faragási „hibák” miatt enyhe eltérések, apró egyenetlenségek fellelhetők a műben, de ettől csak előbbnek, kevésbé sterilnek érzem a munkát. Egyáltalán nem gondolom a faragásból adódó pontatlanságot hibának. Hiszen ezek a pontatlanságok sokszor előrébb viszik az embert a gondolataiban, és ezek a hibák alakíthatják a művet is. A mű címét is egy ilyen általam okozott hiba adta. Az egyik vég vágásánál letörtem egy darabot és e miatt kisebbre kellett vágnom mindkét lapot. Mikor a korrigálás után lemértem, pontosan ugyanolyan méretű volt a két kő mint amilyen az én testmagasságom, 178.5 centiméter.

Nem szerettem volna címet adni a munkának, hiszen nem akarom vele befolyásolni a nézőt. Azok a dolgok, melyek a hosszú munkavégzés alatt értek, engem befolyásoltak, nem pedig a mű szemlélőjét. Ezért is vettem el mindenféle felmerülő plusz tartót, jelet és szimbólumot, hogy ne

befolyásolja a nézőt, Csak két egyforma, íves lapot lásson maga előtt, és döntse el ő, hogy neki mit jelent, ha egyáltalán kell jelentenie valamit is.

Semmilyen posztamenst sem szerettem volna alá, hiszen maga ez az egyszerű forma megállja a helyét a talajon, semmilyen a földtől való elemelést nem tartok szükségesnek. Másfelől ha azt nézzük, hogy két emberről van szó, akkor sokkal természetesebb érzetet és gondolatot kelt, hogy a földön helyezkednek el.

Mint már említettem, rengeteg időt emésztett fel a mű elkészítése. Nehéz feladatnak bizonyult a gránit faragása. Egy teljesen új életérzést tapasztaltam meg a munka közben. Sokszor elkeseredtem, mivel végeláthatalannak tűnt a munka, másrésztől ha nem csinálhattam, hiányérzetet keltett bennem. A két elem látszólag teljesen egyforma, és törekedtem is a teljes azonosságra. Mivel nagyon nehéz volt kétszer ugyanazt elkészíteni, ugyanazokkal a mozdulatokkal és ugyanazzal a mentalitással. Kitartásra volt szükségem a befejezéséhez. De pont ez a hosszú idő az, ami segített abban, hogy véleményem szerint egy értékes mű születhessen, hiszen ha egy gyorsabban és egyszerűbben kivitelezhető anyagból készítem el, akkor valószínűleg megmaradok az első gondolatomnál, mely egy szimpla csapolási rendszer lett volna. Volt időm „elmerülni” a műben és hagyni, hogy magát alakítsa a forma.

A kőműkáimban nagyon fontosnak tartom a letisztultságot. Előző munkáim is ebben a szemléletben készültek el. Mindig egy bonyolultabb tervből egy egyszerű, letisztult szobor készült el. Egyfajta „kényszerérzet” az, mely az egyszerű felé tereli a munkáimat. Sokkal többet mond egy szimpla forma, amiben mindenki megtalálhatja a maga értékeit, igazságait.

Mikor először összeállítottam a munkát, meglepően nyugtató érzés volt ránézni. A homorú oldalát, a végeinél felhajló íveket nagyon intenzívnek érzem, mégis nyugalmat sugároznak számomra. A mű kiállításának terében ugyanúgy fontosnak tartom a nyugalmat és az egyszerűséget. Egy nagyon színes és zsúfolt tér zavaróan hatna a műre.

Szerettem volna egy olyan alkotást létrehozni, mely pusztán a formai mondanivalójával megpróbál önmagában létezni. Ezek a leegyszerűsített formák több művemben is megjelennek. Ez az alkotás viszont annyiban különbözik tőlük, hogy ez mutatta meg folyamatában és egészében számomra azt az „utat”, melyet folytatnom érdemes. Hiába nehezen megmunkálható és sok problémával járó anyag a gránit, mégis ezt az anyagot érzem a legalkalmasabbnak arra, hogy megmutassam az egyszerűségben rejlő szépségeket. A következőkben elgondolkodtatónak tartom, hogy ugyanez a szemléletmód mennyire ültethető át más anyagokba is.

Ennek a műnek a készítése során megtapasztaltam, hogy ha kellő időt és energiát fordítunk egy alkotásra, az önmagát formálva minket is formál, és lépésről lépésre gyökeresen meg tudja változtatni szemléletünket.